

Warszawa, 02-07-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

BPK.543.170.2022.MP

Pan
Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw
Wewnętrznych i Administracji
Pełnomocnik Rządu do spraw
uchodźców wojennych z Ukrainy
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

Na kanwie wniosków wpływających do Rzecznika Praw Obywatelskich, ujawnił się potencjalny problem generalny, dotyczący możliwości przyznania świadczenia pieniężnego dla osób, które zapewniły na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie osobom, - które przybyły na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa - posiadającym podwójne obywatelstwo: polskie i ukraińskie.

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583 ze zm.) – dalej: ustawa, określa szczególne zasady zalegalizowania pobytu obywateli Ukrainy, którzy przybyli

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, jak również zawiera regulacje odnośnie zasad przyznawania określonych świadczeń.

Artykuł 13 ust. 1 ustawy określa zasady przyznawania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Zgodnie z tym przepisem każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy (tj. obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywatelom Ukrainy posiadającym Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), może być przyznane na jego wniosek świadczenie pieniężne z tego tytułu nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach

Art. 1 ust. 2 ustawy stanowi, że ilekroć w ustawie jest mowa o obywatelu Ukrainy, rozumie się przez to także nieposiadającego obywatelstwa ukraińskiego małżonka obywatela Ukrainy, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa i nie jest obywatelem polskim.

Powyższe regulacje nie budzą wątpliwości, gdy dotyczą osoby, która posiada tylko obywatelstwo ukraińskie, tylko obywatelstwo kraju trzeciego bądź obywatelstwo podwójne – ukraińskie i kraju trzeciego, a inne niż obywatelstwo polskie.

Przywołany artykuł 13 ust. 1 ustawy przyznaje możliwość ubiegania się o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy.

Świadczenie to stanowi swego rodzaju rekompensatę za poniesione koszty zakwaterowania i wyżywienia dla podmiotów, które udzielił gościny obywatelom

Ukrainy, szukającym schronienia przed działaniami wojennymi. Przepis nie różnicuje pod względem obywatelstwa osób, które przyjęły uchodźców i mogą ubiegać się o świadczenie, mówi bowiem o każdej osobie fizycznej.

Zatem wymaganym przez ustawę i wystarczającym warunkiem do złożenia wniosku o przyznanie wspomnianego świadczenia, jest udzielenie gościny osobie posiadającej obywatelstwo Ukrainy.

Jednakże sytuacja komplikuje się, gdy mamy do czynienia z obywatelem Ukrainy posiadającym również obywatelstwo polskie i nadany mu wcześniej polski nr PESEL.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011r. prawo prywatne międzynarodowe (t.j. Dz.U. z 2015, poz. 1792 ze zm.) jeżeli ustawa przewiduje właściwość prawa ojczystego, obywatel polski podlega prawu polskiemu, chociażby prawo innego państwa uznawało go za obywatela tego państwa. Z kolei ustawa z dnia 2 kwietnia 2009r. o obywatelstwie polskim (t.j. Dz.U. z 2022r., poz. 456) , stanowi, iż obywatel polski posiadający równocześnie obywatelstwo innego państwa ma wobec Rzeczypospolitej Polskiej takie same prawa i obowiązki jak osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie.

Problem sprowadza się zatem do tego, czy świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy, może zostać przyznane podmiotowi udzielającemu schronienia obywatelom Ukrainy posiadającymi również obywatelstwo polskie, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy po dniu 24 lutego 2022r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Zagadnienie to jest o tyle istotne, że osoby poszukające schronienia przed wojną w Ukrainie, przekraczając granicę najczęściej legitymowały się wyłącznie dokumentami ukraińskimi, a wskazany na wstępie problem ujawniał się dopiero w chwili, gdy podmioty udzielające im schronienia w Polsce zaczęły występować do właściwych gmin o wypłatę w/w świadczenia.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U z 2020 r. poz. 627 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o przekazanie stanowiska w kwestii możliwości rozwiązania

przedstawionego problemu.

Z wyrazami poważania

Dr hab. Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/